

YAŞAM BOYU ÖĞRENME

Not: Bu bölüm;

Güleç, İ., Çelik, S., Demirhan, B., (2012). Yaşam Boyu Öğrenme Nedir? Kavram ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme. Sakarya University Journal of Education, 2 (3), 34-48.

yayınını temel alarak hazırlanmıştır.

Yaşam (Hayat) Boyu Öğrenme:

kişisel, toplumsal, sosyal ve/veya istihdam ile ilişkili bir bakış açısı içinde bilgi, beceri ve yeterlilikleri geliştirmek amacıyla tüm yaşam boyunca üstlenilen her türlü öğrenme etkinlikleri olarak tanımlanmaktadır.

Bu nedenle yaşam boyu öğrenme değişen dünya koşullarında var olmayı sağlayan bilgi ve yeterliliklerin gelişimini destekleyen tüm eğitim, öğretim ve öğrenme etkinliklerini içerir.

Amacı tüm vatandaşların bilgiye dayalı topluma uyum sağlamalarına ve yaşamlarını daha çok kontrol edebilmeleri için sosyal ve ekonomik hayatın tüm evrelerine aktif bir şekilde katılmalarına imkân vermektir (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi (MEGEP), 2007).

Yaşam (Hayat) Boyu Öğrenme:

- Yaşam boyu öğrenme kavramı kısaca,

“insanların “beşikten mezara” kadar süren öğrenme amaçlı çeşitli etkinliklerini ifade eder.

“Yaşam boyu öğrenme, kişisel, toplumsal, sosyal ve/veya iş yaşamı çerçevesinde bilgi, beceri ve yetilerin geliştirilmesi amacıyla yapılan, ister örgün ister yaygın ya da doğal, sürekli devam eden, bütün amaçlı öğrenme etkinliklerini kapsar.”

(Commission of the European Communities, 2000: 7).

Yaşam (Hayat) Boyu Öğrenme:

Literatür incelendiğinde yaşam boyu öğrenme farklı araştırmacılar ve kurumlar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bunlardan bazıları:

- *Kulich (1982)* yaşam boyu öğrenmeyi bireye yaşamları boyunca eğitimin sunulması olarak tanımlamış.
- *White (1982)* ise bireylerin yaşamlarını yönetebilmeleri için gerekli bilgileri edinmesi şeklinde ele almıştır (Günüç, S. Kuzu, A. Odabaşı, H. 2012: 310).
- *Doyle (1994)*'e göre yaşam boyu öğrenme yaşamla iç içedir.
- *Titmus (1999)*'a göre yaşam boyu öğrenme sadece ihtiyaç değil hayatın amaçlarından biridir.
- *Holmes (2002)* ise yaşam boyu öğrenmenin eğitim ya da kurs almak ile aynı kavram olmadığını ifade ederek bir yaklaşım ve disiplin olarak tanımlamıştır.

Yaşam (Hayat) Boyu Öğrenme:

- 2000'li yıllarla birlikte Türkiye'de de sıkça konuşulmaya başlanmıştır.
- Türkiye bu konuya önem verdiğini MEB'e bağlı olarak *Hayat Boyu Öğrenme* adında bir genel müdürlük kurarak göstermiş, bununla da çalışmalarını tek merkezden yürütmeyi planlamıştır.
- (<http://hbogm.meb.gov.tr/>)

Yaşam (Hayat) Boyu Öğrenme:

1970'lerde UNESCO'nun politikası olan yaşam boyu öğrenme 1970'ler ve 1980'lerde, OECD başta olmak üzere bütün eğitimciler ve eğitim politikacıları arasında *sürekli eğitim* kavramı olarak popülerleşmiştir.

1970'te UNESCO'nun yaptığı "Learning to Be" ya da "Faure" raporu, yaşam boyu öğrenme kavramının öncü belgelerindedir (Akkuş, 2008).

UNESCO bu raporda yaşam boyu öğrenme kavramını şu şekilde açıklamaktadır:

- Eğitim hizmetlerinin okul yaşı sınırları dışına yayılması,
- Eğitime yaşam kalitesini artıran bir araç olarak gösterilen ilginin artması,
- Günlük yaşamın ihtiyaçları ile bağlantılı eğitim alanlarının geliştirilmesi, üzerinde durulması,
- Eğitim ile ilgili kararlara çalışanların, ailelerin ve toplum üyelerinin katılması,
- Planlamada, yönetimde ve hedef belirlemede açık fikirli olunmasının vurgulanması

UNESCO raporuna ek olarak sonuç bölümünde yaşam boyu öğrenmeyi tanımlayan bazı ilkeler özetlenmiştir (Can, 2011):

- 1) Her birey, yaşam boyu öğrenmeye devam etmelidir, yaşam boyu öğrenme öğrenen toplumunun temel taşıdır.
- 2) Öğrenme deneyimi zaman ve mekândan bağımsız olmalıdır.
- 3) Eğitim çeşitli araçlar yardımıyla verilmelidir.
- 4) Tamamıyla açık bir eğitim, öğrenenlere yatay ve ya dikey olarak hareket etmelerini sağlar, bu da onlara öğrenmek için daha fazla seçenek sunar.
- 5) Genel eğitim kavramı, toplumsal ve ekonomik, teknik ve pratik bilgiyi de içerecek şekilde genişletilmelidir.

6) Eğitim gençleri sadece gelecek işlerine hazırlamamalıdır, aynı zamanda sürekli gelişime ve yeni durumlara, üretim biçimlerine ve şartlara alışmaya hazırlamalıdır.

7) Yaşam boyu öğrenme kavramı, iş, endüstri ve tarım şirketlerinin de kapsamlı bir eğitimsel işlevinin olacağını anlatmaktadır.

8) Yeni eğitim anlayışı, bireyi kendi kültürel gelişiminin yaratıcısı yapmaktadır, kendi kendine öğrenme, özellikle de yardımlı kendi kendine öğrenme bütün eğitim sistemlerinde değişmez bir değere sahiptir.

9) Eğitim, sonunda bütün toplumun bir işlevi olana kadar sürekli gelişme demektir, bundan dolayı da toplumun geniş kesimleri eğitime katılmalıdır.

10) Öğretme, geleneksel eğitimin anlayışına ters olarak kendini öğrenmeye göre uyarlamalıdır.

Yaşam (Hayat) Boyu Öğrenme:

2000 yılında Lizbon'da düzenlenen Avrupa Konseyi toplantısında üye devletlerin hükümet liderleri tarafından imzalanan 10 yıllık stratejide, temel unsurlardan biri olarak yaşam boyu öğrenme gösterilmiştir.

Avrupa Birliği Komisyonu'nun 2000 yılında *Yaşam Boyu Öğrenme Memorandumu**'nu kabul ederek bu metnin hayata geçirilmesini tüm üye devletlerde ve aday ülkelerde tartışmaya açmasının yaşam boyu öğrenmenin gelişiminde olumlu bir rolü olduğu düşünülmektedir.

Avrupa Komisyonu yaşam boyu öğrenmenin kapsamı okul öncesi yaşlardan başlayıp emeklilik sonrasına kadar devam eden tüm örgün ve informal öğrenmeleri kapsamaktadır.

*Muhtıra; Herhangi bir şeyi hatırlatmak, uyarmak amacıyla yazılan yazı.

Yaşam Boyu Öğrenme Memorandumu altı anahtar mesaj içermektedir (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi [MEGEP], 2007):

1. Herkes için yeni beceriler:
2. İnsan kaynaklarına daha fazla yatırım:
3. Öğretme ve öğrenmede yenilik:
4. Öğrenmeye değer verilmesi:
5. Rehberlik ve danışmanlığın yeniden değerlendirilmesi:
6. Öğrenmenin eve daha yakın hale getirilmesi:

Yaşam boyu öğrenme ile ilgili yukarıda bahsedilen tanımlar incelendiğinde genel olarak üç temel amaçtan söz edilebilir:

- ✓ öğrenmede fırsatlar yaratarak bireylerin kişisel gelişimlerini sağlamak,
- ✓ toplumsal bütünleşmeyi gerçekleştirmek,
- ✓ ekonomik büyümeyi sağlamak.

Yaşam boyu öğrenme; kişisel, sivil, sosyal ve/veya istihdam ile ilişkili bir bakış açısı içinde bilgi, beceri ve yetkinlikleri geliştirmek amacıyla tüm yaşam boyunca üstlenilen her türlü öğrenme etkinliklerini kapsamaktadır.

Yaşam boyu öğrenme; örgün öğrenmeyi, yaygın öğrenmeyi, teknik eğitim ve becerilerin kazanılmasını sağlayan kursları, iş yerinde kazanılan mesleki becerileri ve diğer becerilerin kazanılmasına yol açan öğrenmeyi de içermektedir.

Bu yüzden yaşam boyu öğrenme yaş, statü ya da eğitim seviyesine bakılmaksızın okullarda, üniversitelerde, evde, işte ya da toplum içinde diğer herhangi bir yerde gerçekleştirilebilmektedir (Aksoy, 2008).

Yaşam boyu öğrenim, örgün ve yaygın eğitim süreçlerini kapsayan bir kavramdır.

Örgün eğitimin bir alternatifi değil, bireyde örgün eğitim sonrası eksik ve yetersiz kalan verilerin sonradan tamamlanması veya bireyin keşfedilmemiş yeteneklerinin keşfedilmesi olarak görülmektedir.

Bilgi çağının öğrenen toplumunda, yaşam boyu öğrenme yaşamın belli bir dönemine sıkıştırılmış eğitim ve öğrenme becerilerinin aksine, sürekli değişen koşullara uyum sağlamak için her yerde ve bütün yaşam boyunca süren bir öğrenme sürecidir.

Yaşam boyu öğrenme aynı zamanda temel becerilerin güncellenmesi yoluyla kişilere yeni fırsatlar yaratabilme ve daha ileri düzeyde öğrenim olanakları sunma anlamına da gelmektedir (Odabaş & Polat, 2008).

- *Örgün Eğitimle Öğrenme* (formal learning): Eğitim ve öğretim kurumlarında yapılan ve geçerli bir diploma ve nitelikler kazandıran eğitimidir.
- *Yaygın Eğitimle Öğrenme* (non-formal learning): genel eğitim ve öğretim sistemi ile birlikte yapılır, sonucunda resmi bir sertifika kazandırmayabilir. Yaygın eğitim, örgün eğitimi tamamlayıcı şekilde yapılan sanat, müzik ve spor dersleri veya sınavlara hazırlığa yönelik özel dersler şeklinde de yapılabilir.
- *Doğal Öğrenme* (informal learning): günlük yaşam içindeki öğrenmedir. Örgün ve yaygın eğitimden farklı olarak istem dışı öğrenmeyi de içinde barındırır; bireyler de günlük yaşam içinde ne tür bilgi ve beceriler öğrendiklerinin farkına varamayabilirler.

KAYNAKÇA

- Akkuş, N. (2008). Yaşam Boyu Öğrenme Becerilerinin Göstergesi Olarak 2006 PISA Sonuçlarının Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Aksoy, M. (2008). Hayat Boyu Öğrenme Ve Kariyer Rehberliği İlkelerinin İstihdam Edilebilirliğe Etkileri: Otel İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama. Doktora tezi: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Berberoğlu, B. (2010). Yaşam Boyu Öğrenme İle Bilgi ve İletişim Teknolojileri Açısında Türkiye'nin Avrupa Birliği'ndeki Konumu. Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi. V(II). 113-117.
- Borat, O. (2010). Hayat Boyu Öğrenme Kapsamında Eğitim Sektöründe Beklenen Gelişmeler. Projeler Dergisi. Millî Eğitim Bakanlığı Projeler Koordinasyon Merkezi (2), 32-44.
- Brooks, G., Burton, M. (2008). European Adult Learning Glossary, Level 1. Call Number: EAC 11/2008. http://ec.europa.eu/education/more_information/doc/2010/adultglossary1_en.pdf. (10 Haziran 2012'de erişildi).
- Can, T. (2011). Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Yabancı Dil Olarak İngilizce Ders Kitaplarında Strateji Kullanımı. Doktora tezi: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı: İstanbul.
- Commission of the European Communities (2000). A Memorandum on Lifelong Learning. Brussels.<http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/MemorandumEng.pdf> (10 Haziran 2012'de erişildi).
- Demiralay, R., Karadeniz, Ş. (2008). İlköğretimde Yaşam Boyu Öğrenme İçin Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Geliştirilmesi. Cypriot Journal of Educational Sciences 2 (6), 92.
- Duman, A. (2003). Bazı Eğitim Bilimi Kavramlarına İlişkin Genel Bir Değerlendirme. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. (10), 7-8.
- Duman, A. (2006). Yetişkinler Eğitimi, Ankara: Ütopya Yayınları.
- Field, J. (2010). Lifelong Learning. International Encyclopedia of Education 3rd Edition, Elsevier, 89.
- Güleç, İ., Çelik, S., Demirhan, B., (2012). Yaşam Boyu Öğrenme Nedir? Kavram ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme. Sakarya University Journal of Education, 2 (3), 34-48.
- Gündoğan, N. (2003). Avrupa Birliği'ne Üye Ülkelerde Bir İstihdam Politikası Aracı Olarak "Yaşamboyu Öğrenme" ve Bazı Örnek Program ve Uygulamalar. Kamu İş 7 (2).
- Günüç, S., Odabaşı, H., Kuzu, A. (2012). Yaşam Boyu Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 11(2), 309-325.
- Kıvrak, E. (2007). Avrupa Birliği Ve Türkiye'de Yaşamboyu Öğrenme Politikaları ve İstihdam İlişkinin Değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Kurt, İ. (2000). Yetişkin Eğitimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lengrad P. (1985), "Lifelong Education: Growth of the Concept", The International Encyclopedia of Education, V.5, ed. Torsten Husen, T. Neville. Postlethwaite, Pergamon, Oxford, p. 3067
- Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi MEGEP (2007).
- Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi (TASLAK): Ankara. <http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/hayatboyu/> (12 Temmuz 2012'de erişildi)
- Odabaş, H., Polat, C. (2008). Bilgi Toplumunda Yaşam Boyu Öğrenmenin Anahtarı: Bilgi Okuryazarlığı. Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı: International Symposium on Globalization, Democratization and Turkey Proceedings içinde sunuldu (596-606), Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Özcan, A. (2008). Avrupa Birliği'nin Yaşam Boyu Öğrenme Stratejileri. Yüksek lisans tezi: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, (2001). DPT: 2568-ÖİK:584. (10 Ekim 2012'de www.dpt.gov.tr/DocObjects/Download/3206/oik584.pdf (11 Haziran 2012'de erişildi).
- Turan, S. (2005). Öğrenen Toplumla Doğru Avrupa Birliği Eğitim Politikalarında Yaşam Boyu Öğrenme.